

UCHWAŁA NR XXVIII/276/2021

RADY GMINY LUBIN

z dnia 30 marca 2021 r.

w sprawie uchwalenia Gminnego Programu Przeciwdziałania Narkomanii na rok 2021

Na podstawie art. 18 ust. 2 pkt 15 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (t.j. Dz. U z 2020 r. poz. 713 z późn. zm.) oraz art. 5 ust. 1 i art. 10 ust. 3 i 4 ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii (t.j. Dz. U. z 2020 r., poz. 2050 z późn. zm.) Rada Gminy Lubin, uchwala co następuje:

§ 1.

Przyjmuje się Gminny Program Przeciwdziałania Narkomanii na rok 2021, stanowiący załącznik do niniejszej uchwały.

§ 2.

Wykonanie uchwały powierza się Wójtowi Gminy Lubin.

§ 3.

Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia z mocą obowiązującą od 1 stycznia 2021 r.

Przewodniczący Rady Gminy
Lubin

Norbert Grabowski

GINNY PROGRAM PRZECIWDZIAŁANIA NARKOMANII NA ROK 2021

Rozdział 1.

Postanowienia ogólne

Wprowadzenie

Gminny Program Przeciwdziałania Narkomanii na rok 2021 zwany dalej Programem określa lokalną strategię w zakresie profilaktyki oraz minimalizacji szkód społecznych i indywidualnych wynikających z używania narkotyków i innych substancji psychoaktywnych. Podstawę działań związanych z zapobieganiem narkomanii stanowią: ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii (t.j. Dz. U. z 2020 r., poz. 2050 ze zm.) oraz Narodowy Program Zdrowia na lata 2021-2025.

Rozdział 2.

Diagnoza problemu narkomanii na terenie gminy Lubin

Definicja narkomanii określona została zgodnie z ustawą o przeciwdziałaniu narkomanii i zgodnie z jej zapisami jest stałym lub okresowym używaniem w celach innych niż medyczne środków odurzających, substancji psychotropowych, środków zastępczych lub nowych substancji psychoaktywnych. Zjawisko to jest poważnym problemem społecznym oraz niesie ze sobą duże ryzyko dla zdrowia psychicznego i fizycznego. Podobnie jak w przypadku innych uzależnień, często wiąże się z ubóstwem, bezrobociem, prostytutką, bezdomnością oraz generuje zachowania kryminogenne. Chociaż problem „narkotykowy” towarzyszy cywilizacjom „od zawsze”, to większa świadomość niebezpieczeństw związanych z narkotykami, pojawiła się dopiero początkiem XX wieku, gdy rozpoczęto restrykcyjne podejście do zjawiska narkomanii. Współczesne zmiany społeczno – ekonomiczne, sprzyjają rozpowszechnianiu się mody na naużywanie środków psychoaktywnych więc tym bardziej wskazują na konieczność podejmowania szerokich i kompleksowych działań związanych z profilaktyką narkotykową. Dlatego tak istotną rolę w zapobieganiu narkomanii odgrywa profilaktyka i edukacja dzieci, młodzieży, rodziców oraz nauczycieli. Poszerzając wiedzę na temat narkomanii, rozpoznawania i ograniczania zagrożeń, kształtowania u dzieci i młodzieży zdrowych zachowań, wartości i postaw można sukcesywnie i konsekwentnie zapobiegać problemom używania środków psychoaktywnych.

2020 rok był rokiem szczególnym ze względu na epidemię koronawirusa SARS-CoV-2, która została uznana 11 marca 2020 roku przez Światową Organizację Zdrowia (WHO) za pandemię.

Według opublikowanego przez Biuro Narodów Zjednoczonych ds. Narkotyków i Przestępczości (UNODC) najnowszego Światowego Raportu o Narkotykach, około 269 milionów ludzi używało narkotyki w 2018 roku, co stanowi wzrost o 30% w porównaniu z rokiem 2009 natomiast ponad 35 milionów ludzi cierpi na zaburzenia wywołane używaniem narkotyków. Przedmiotem Raportu jest również analiza wpływu pandemii COVID-19 na rynki narkotykowe. O ile wciąż nie ma pełnej wiedzy na temat skutków pandemii, to wiadomo natomiast, że obostrzenia związane z przekraczaniem granic oraz inne restrykcje doprowadziły do spadku podaży narkotyków na poziomie ulicy, co z kolei doprowadziło do wzrostu cen i większego zanieczyszczenia substancji znajdujących się w obrocie.

Raport wskazuje, że wzrost bezrobocia oraz zmniejszenie szans na rynku pracy wskutek pandemii koronawirusa prawdopodobnie najboleśniej dotknie najbardziej potrzebujących, czyniąc tę grupę społeczną podatną na używanie narkotyków jak również przemyt i uprawę w celach zarobkowych. Cenę ze światowy problem narkotykowy płać grupy znajdujące się w trudnej sytuacji i wykluczone, młodzież, kobiety oraz osoby biedne. Kryzys wywołany COVID-19 i związana z tym zapaść gospodarcza pogłębiają zagrożenia związane z narkotykami, systemy ochrony zdrowia i opieki społecznej znalazły się na krawędzi, a społeczeństwa zmagają się coraz większymi trudnościami. Wskutek pandemii COVID-19 przemysł

mogą poszukiwać nowych szlaków oraz metod. Ponadto, prawdopodobnie wzrosną operacje przemytnicze prowadzone za pośrednictwem „darknetu” oraz usług pocztowych pomimo faktu, iż międzynarodowa sieć dostaw pocztowych boryka się z poważnymi problemami. Pandemia wywołała również niedobory w podaży opioidów, co może powodować, że użytkownicy będą przerzucać się na substancje szerzej dostępne takie jak alkohol, benzodiazepiny lub środki syntetyczne. Istnieje ryzyko pojawienia się bardziej szkodliwych wzorów używania, ponieważ niektórzy użytkownicy przestawiają się na (częstsze) przyjmowanie narkotyków drogą iniekcyjną. Kolejne skutki pandemii według Raportu to ryzyko takiej samej reakcji rządów jak w przypadku kryzysu gospodarczego w roku 2008, kiedy to zredukowano środki budżetowe na zwalczanie narkotyków i narkomanii. W efekcie, interwencje profilaktyczne wobec używania narkotyków oraz zachowań ryzykownych jak również usługi lecznicze, dystrybucja naloxonu w celu kontroli i odwrócenia skutków przedawkowań opioidowych byłyby poważnie zagrożone. Zwalczanie przemytu oraz współpraca międzynarodowa mogą również stracić na znaczeniu, co tylko ułatwi przemytnikom ich działalność¹.

W cytowanym wyżej Raporcie konopie to najczęściej używana substancja. Szacuje się, że w 2018 roku konopie indyjskie zażywało 192 miliony osób, co czyni je najczęściej używanym narkotykiem na świecie. Ponad 11 milionów ludzi wstrzykuje narkotyki, 1,4 miliona PWID (people who inject drugs) żyje z HIV, 5,5 miliona z wirusowym zapaleniem wątroby typu C, a 1,2 miliona z wirusem zapalenia wątroby typu C i HIV. Urbanizacja jest czynnikiem napędzającym obecne i przyszłe rynki narkotyków. Używanie narkotyków jest wyższe na obszarach miejskich niż na obszarach wiejskich, zarówno w krajach rozwiniętych, jak i rozwijających się. Ponad połowa światowej populacji mieszka obecnie na obszarach miejskich, w porównaniu z 34 procentami w 1960 roku - częściowo wyjaśnia ogólny wzrost używania narkotyków. Wzorce wzrostu populacji częściowo wyjaśniają ekspansję rynkową. Zażywanie narkotyków na całym świecie rośnie, zarówno pod względem ogólnej liczby, jak i odsetka światowej populacji używającej narkotyków. Szacuje się, że w 2009 roku 210 milionów użytkowników stanowiło 4,8 procent światowej populacji w wieku od 15 do 64 lat, w porównaniu z szacunkowymi 269 milionami użytkowników w 2018 roku, czyli 5,3 procent populacji. Rosnące bogactwo wiąże się z rosnącym używaniem narkotyków, ale najbiedniejsi cierpią z powodu największego obciążenia zaburzeniami. Na całym świecie używanie narkotyków jest bardziej rozpowszechnione w krajach rozwiniętych niż w krajach rozwijających się. Narkotyki, takie jak kokaina, są jeszcze silniej kojarzone z zamożniejszymi częściami świata.

Pojawianie się substancji niepodlegających międzynarodowej kontroli stabilizuje się, ale rośnie liczba nowych, potencjalnie szkodliwych opioidów. Rynki narkotyków stają się coraz bardziej złożone. Do substancji pochodzenia roślinnego, takich jak konopie indyjskie, kokaina i heroina, dołączyły setki narkotyków syntetycznych, z których wiele nie znajduje się pod międzynarodową kontrolą. Nastąpił również szybki wzrost pozamedycznego stosowania leków. Osoby biedniejsze są bardziej narażone na zaburzenia związane z używaniem narkotyków. Około 35,6 mln osób na świecie cierpiało na zaburzenia związane z używaniem narkotyków w 2018 r. Ubóstwo, ograniczona edukacja i marginalizacja społeczna mogą zwiększyć ryzyko zaburzeń związanych z używaniem narkotyków i zaostrzyć ich konsekwencje. Związek między narkotykami, a przemocą jest złożony. Trudno jest określić wszystkie związki przyczynowe między używaniem substancji psychoaktywnych, a przemocą. Ograniczone dane na poziomie globalnym pokazują, że intoksykacja może być istotnym czynnikiem w zabójstwach².

W celu zdiagnozowania problemu narkomanii w Gminie Lubin w listopadzie 2019 roku przeprowadzono anonimowe badania ankietowe wśród dorosłych mieszkańców gminy oraz uczniów klas 4-8 ze szkół podstawowych znajdujących się na terenie gminy, łącznie udział wzięło w nich 103 dorosłych respondentów oraz 151 uczniów. Znacząca większość uczniów (68%) jest przekonana, że ich rówieśnicy nie mają kontaktu z narkotykami, 6% badanych prezentuje przekonanie, że ich rówieśnicy mają kontakt z narkotykami, a 8% - że mają kontakt ze środkami psychoaktywnymi. 16% uczniów osobiście zna osoby, które zażywają narkotyki, a co czwarty z nich jest przekonany, że takie osoby są także w ich szkole. 99% uczniów zaprzecza, aby kiedykolwiek zażywali narkotyki, dwie ankietowane osoby - 1% badanych - przyznały się, że przyjmowały dopalacze i marihuanę. 28% dorosłych mieszkańców gminy zna kogoś zażywającego narkotyki, 17% z grupy dorosłych zna osoby, które sięgają po dopalacze. Ponad 60 %

¹ Światowy Raport o Narkotykach Biura Narodów Zjednoczonych ds. Narkotyków i Przestępczości (UNODC 2020): *Trendy wzrostowe w zakresie używania i znaczący wpływ COVID-19 na rynki narkotykowe na całym świecie*. 2020 r.

² Światowy Raport o Narkotykach Biura Narodów Zjednoczonych ds. Narkotyków i Przestępczości (UNODC 2020), op. cit.

dorosłych uważa, że dostęp do dopalaczy i narkotyków na terenie gminy nie jest trudny. Osobami, do których gotowi byłiby się zwrócić młodzi ludzie przy problemie z używaniem substancji psychoaktywnych są rodzice, koledzy i pedagog. Im starsi uczniowie, tym rzadziej poszukują pomocy i tym mniej osób wymieniają jako potencjalne źródło wsparcia³.

Biorąc powyższe pod uwagę, prowadzenie szerokich i skutecznych działań profilaktycznych, psychoedukacyjnych, socjoterapeutycznych i terapeutycznych w gminie Lubin jest zasadne i konieczne. Uzyskane wyniki badań wskazują na potrzebę kontynuacji pracy, której celem będzie dalsze promowanie pozytywnych postaw wśród mieszkańców gminy, a w szczególności wśród dzieci i młodzieży. Weryfikacja zebranego materiału badawczego oraz przytoczone wyniki badań i założenia Narodowego Planu Zdrowia na lata 2021-2025 oraz Światowego Raportu o Narkotykach z 2020 roku (World Drug Report 2020) pozwalają opracować wnioski, które wskazują obszary jakie powinny być priorytetowe w tworzeniu strategii w zakresie przeciwdziałania narkomanii na terenie gminy Lubin; są to m.in.:

- promocja zdrowia poprzez podejmowanie działań informacyjno-edukacyjnych, w tym kampanii edukacyjnych, upowszechnianie informacji dotyczących szkód wynikających z zażywania narkotyków przez dzieci i młodzież;
- szkolenie oraz podnoszenie kwalifikacji kadr (nauczycieli, pedagogów, pracowników pomocy społecznej, członków GKRPA) w zakresie profilaktyki i rozwiązywania problemów wynikających z używania narkotyków;
- profilaktyka, a w ramach niej: profilaktyka uniwersalna, selektywna, wskazująca, redukcja szkód, rehabilitacja zdrowotna, społeczna i zawodowa,
- zachowań prozdrowotnych EOG 2020-2021.

Rozdział 3. Realizatorzy Programu

1. Program realizowany jest przez Urząd Gminy w Lubinie przy współpracy:
 - 1) Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Lubinie;
 - 2) Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Lubinie;
 - 3) Gminnego Zespołu Interdyscyplinarnego;
 - 4) Komendy Powiatowej Policji w Lubinie;
 - 5) szkół, placówek oświatowych w gminie Lubin;
 - 6) gminnych instytucji kultury;
 - 7) kuratorów sądowych Sądu Rejonowego w Lubinie;
 - 8) placówek służby zdrowia;
 - 9) parafii i związków wyznaniowych;
 - 10) Prokuratury Rejonowej w Lubinie;
 - 11) organizacji pozarządowych;
 - 12) klubów abstynenckich, grup wsparcia, klubów i związków sportowych oraz innych podmiotów podejmujących zgodnie ze statutem i regulaminem działalność w zakresie profilaktyki uzależnień.
2. Określone zadania Programu mogą być zlecane osobom fizycznym, instytucjom, organizacjom pozarządowym na podstawie zawieranych umów cywilno-prawnych bądź zleczanych w formie dofinansowania realizacji zadań własnych Gminy (konkursy ofert dla organizacji pozarządowych) lub też przekazywanych w drodze zawartego porozumienia.

³ Diagnoza lokalnych zagrożeń społecznych Gminy Lubin, Krokus pracownia szkoleniowa, Kraków 2019.

Rozdział 4.

Adresaci Programu

Adresatami programu są:

- 1) osoby i ich rodziny dotknięte bezpośrednim problemem uzależnień;
- 2) osoby i ich rodziny zagrożone problemem uzależnień;
- 3) przedstawiciele instytucji i służb, pracujący z osobami i rodzinami zagrożonymi bądź dotkniętymi problemem uzależnień.

Rozdział 5.

Cele Programu

1. Celem głównym programu jest ograniczenie zdrowotnych i społecznych skutków wynikających z używania narkotyków i innych środków psychoaktywnych poprzez podnoszenie poziomu wiedzy i świadomości mieszkańców gminy Lubin oraz prowadzenie skoordynowanych działań profilaktycznych, terapeutycznych i rehabilitacyjnych.
2. Cele operacyjne programu:
 - 1) kreowanie lokalnej polityki przeciwdziałania narkomanii służącej zmniejszeniu aktualnych i zapobieganiu nowym problemom narkomanii;
 - 2) zwiększenie dostępności i skuteczności pomocy terapeutycznej dla osób uzależnionych i członków ich rodzin oraz przeciwdziałanie przemocy domowej;
 - 3) zmniejszenie degradacji zdrowotnej, społecznej i ekonomicznej osób oraz rodzin ponoszących skutki zażywania narkotyków;
 - 4) promowanie zdrowego stylu życia w środowisku młodzieżowym oraz sprzyjanie zmianom obyczajowym, z którymi wiąże się ograniczenie zażywania środków psychoaktywnych wśród dorosłych mieszkańców naszej gminy;
 - 5) tworzenie warunków do prowadzenia zajęć z zakresu profilaktyki skierowanej głównie do dzieci i młodzieży;
 - 6) promowanie szerokiej profilaktyki wśród rodziców;
 - 7) ograniczenie i monitorowanie dostępności narkotyków;
 - 8) działalność wychowawcza i informacyjna w zakresie rozwiązywania problemów związanych z narkomanią.

Rozdział 6.

Obszary działania Programu

1. Powyższe cele realizowane będą w następujących obszarach:
 - 1) zwiększenie dostępności pomocy terapeutycznej i rehabilitacyjnej dla osób uzależnionych i osób zagrożonych uzależnieniem;
 - 2) udzielanie rodzinom, w których występują problemy narkomanii, pomocy psychospołecznej i prawnej;
 - 3) prowadzenie profilaktycznej działalności informacyjnej, edukacyjnej oraz szkoleniowej w zakresie rozwiązywania problemów narkomanii, w szczególności dla dzieci i młodzieży, w tym prowadzenie zajęć sportowo-rekreacyjnych dla uczniów, a także działań na rzecz dożywiania dzieci uczestniczących w pozalekcyjnych programach opiekuńczo-wychowawczych i socjoterapeutycznych;
 - 4) wspomaganie działań instytucji, organizacji pozarządowych i osób fizycznych, służących rozwiązywaniu problemów narkomanii;
 - 5) pomoc społeczna osobom uzależnionym i rodzinom osób uzależnionych dotkniętych ubóstwem i wykluczeniem społecznym i integrowanie ze środowiskiem lokalnym tych osób z wykorzystaniem pracy socjalnej i kontraktu socjalnego.

Rozdział 7.

Zadania Programu w poszczególnych obszarach

1. Zwiększenie dostępności pomocy terapeutycznej i rehabilitacyjnej dla osób uzależnionych i osób zagrożonych uzależnieniem:
 - 1) przyjmowanie wniosków o zastosowanie obowiązku leczenia oraz udzielenie pierwszej pomocy zgłaszającym się rodzinom, informowanie o możliwościach i miejscach leczenia;
 - 2) udzielanie pomocy psychospołecznej w zakresie terapii współuzależnienia w ramach prowadzonego Punktu Konsultacyjno – Diagnostycznego;
 - 3) nawiązanie współpracy z ośrodkami leczenia uzależnień w zakresie przyjmowania na terapię i detoksykację mieszkańców gminy wymagających leczenia;
 - 4) informowanie społeczności lokalnej o możliwościach korzystania z pomocy dla osób uzależnionych od narkotyków i członków ich rodzin;
 - 5) wspieranie zorganizowanych form pomocy psychospołecznej dla dzieci i ich rodzin zagrożonych poprzez:
 - a) realizację programów profilaktycznych dla mieszkańców gminy o tematyce uzależnień,
 - b) organizowanie wolnego czasu dla społeczności lokalnej poprzez dofinansowanie do festynów i imprez,
 - 6) organizacja spektakli profilaktyczno – wychowawczych dla uczniów, rodziców i nauczycieli;
 - 7) współpraca z Komendą Powiatową Policji Lubinie w zakresie wczesnego wykrywania i kierowania na leczenie osób uzależnionych od narkotyków.
2. Udzielanie rodzinom, w których występują problemy narkomanii, pomocy psychospołecznej i prawnej poprzez udostępnianie osobom potrzebującym możliwości korzystania z konsultacji, pomocy psychologicznej, socjalnej, prawnej dostosowanej do zdiagnozowanego problemu.
3. Prowadzenie profilaktycznej działalności informacyjnej, edukacyjnej oraz szkoleniowej w zakresie rozwiązywania problemów narkomanii, w szczególności dla dzieci i młodzieży, w tym prowadzenie zajęć sportowo-rekreacyjnych dla uczniów, a także działań na rzecz dożywiania dzieci uczestniczących w pozalekcyjnych programach opiekuńczo-wychowawczych i socjoterapeutycznych:
 - 1) realizacja programów profilaktycznych we wszystkich szkołach gminy;
 - 2) finansowanie i organizowanie zabaw i konkursów dla dzieci biorących udział w zajęciach pozalekcyjnych;
 - 3) dofinansowanie zajęć i programów terapeutycznych dla dzieci z rodzin z problemem uzależnienia, w tym prowadzenie zajęć o charakterze profilaktycznym, terapeutycznym i wychowawczym;
 - 4) doposażenie Gminnej Biblioteki Publicznej w Raszówce, Punktu Konsultacyjno – Diagnostycznego w Lubinie w literaturę związaną z uzależnieniami;
 - 5) współpraca z Gminnym Ośrodkiem Pomocy Społecznej w Lubinie w zakresie dożywiania dzieci;
 - 6) współpraca z Ośrodkiem Kultury Gminy Lubin, Gminnym Instruktorem ds. Sportu, Ludowymi Zespołami Sportowymi w zakresie realizacji festynów i imprez sportowych dla dzieci i młodzieży.
4. Wspomaganie działań instytucji, organizacji pozarządowych i osób fizycznych, służących rozwiązywaniu problemów narkomanii:
 - 1) współpraca ze stowarzyszeniami i Klubami Abstynenta w zakresie przeciwdziałania narkomanii;
 - 2) współpraca z sądami, prokuraturą w zakresie rozwiązywania problemów uzależnień wśród mieszkańców gminy Lubin;
 - 3) współpraca z Komendą Powiatową Policji Lubinie w zakresie informowania o wykrytych niepokojących zjawiskach rozprowadzania narkotyków;
 - 4) współpraca z organizacjami społecznymi i religijnymi w zakresie przeciwdziałania narkomanii (dofinansowanie szkoleń, imprez okolicznościowych).

5. Pomoc społeczna osobom uzależnionym i rodzinom osób uzależnionych dotkniętych ubóstwem i wykluczeniem społecznym i integrowanie ze środowiskiem lokalnym tych osób z wykorzystaniem pracy socjalnej i kontraktu socjalnego:
- 1) udzielanie specjalistycznych porad oraz prowadzenie pracy socjalnej w zakresie zgodnym z zadaniami realizowanymi przez Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Lubinie;
 - 2) pomoc w rozwiązywaniu problemów wynikających z uzależnienia członka rodziny;
 - 3) realizacja świadczeń pomocy społecznej osobom uzależnionym i ich rodzinom zgodnie z ustawą o pomocy społecznej z dnia 12 marca 2004 r. (t.j. Dz. U. z 2020 r. poz. 1876 ze zm.).

Rozdział 8.

Oczekiwane efekty i ewaluacja Programu

1. Oczekiwane efekty realizacji programu:
 - 1) zwiększenie skuteczności działań zmierzających do ograniczenia uzależnień;
 - 2) podwyższenie kompetencji służb zajmujących się problematyką uzależnień;
 - 3) zwiększenie dostępności do profesjonalnej pomocy dla osób zagrożonych uzależnieniem lub uzależnionych od narkotyków i innych środków psychoaktywnych;
 - 4) zwiększenie świadomości i poczucia bezpieczeństwa osób współuzależnionych;
 - 5) zapewnienie dzieciom z rodzin dysfunkcyjnych korzystniejszych warunków do rozwoju, nauki i odpowiedniego wzrastania.
2. Ewaluacja programu:
 - 1) liczba osób, które zgłosiły się do Punktu Diagnostyczno-Konsultacyjnego bądź do Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych z problemem uzależnień od narkotyków i innych środków psychoaktywnych;
 - 2) liczba uczniów objętych programami profilaktycznymi dla dzieci i młodzieży;
 - 3) liczba osób objętych programami profilaktycznymi dla osób uzależnionych i ich rodzin;
 - 4) liczba dzieci i młodzieży uczestnicząca w zajęciach terapeutycznych;
 - 5) liczba dzieci i młodzieży uczestnicząca w zajęciach sportowych.

Przewodniczący Rady Gminy

Norbert Grabowski